

REDE VAN DEN VOORZITTER DER
NEDERLANDSCHE BOSCHBOUWVEREENIGING

Prof. Ir. J. H. JAGER GERLINGS

uitgesproken op de Algemeene Vergadering, gehouden op
5 October 1934 te Amersfoort.

Tusschen de vorige vergadering en deze ligt een tijdruimte van slechts 4 maanden en als ik de toestand van den boschbouw in ons land gedurende dat tijdvak zou willen karakteriseeren, dan zou ik dit helaas niet anders kunnen doen dan door te zeggen, dat de tijdsomstandigheden onverminderd zwaar op ons boschbedrijf zijn blijven drukken.

Toch zijn er enkele lichtpunten te bespeuren en gretig breng ik die in Uw midden naar voren.

De Vereeniging van Rentmeesters heeft in Juli j.l. een uitvoerig adres tot den Minister van Economische Zaken gericht, waarin de aandacht van Zijne Excellentie wordt gevraagd voor de toestanden in het Nederlandsche boschbedrijf, waarin de uiterst ongunstige verhoudingen tusschen uitgaven eenerzijds en opbrengsten anderzijds meer en meer gevolgen gaan vertoonen, die niet alleen voor den boschbezitter maar ook voor ons geheele volk in economisch en cultureel opzicht uiterst schadelijk zullen blijken te zijn.

In dit adres, dat U afgedrukt vindt in ons tijdschrift van 1 October, wordt erop gewezen, dat de jaren 1914—1918 hebben aangetoond, hoe noodzakelijk voor onze volkshuishouding de instandhouding en uitbreiding van onze boschoppervlakte is, terwijl adressanten berekenen, dat in het bosch ten gevolge van de crisis alleen door minder verwerken van hout, het voermansloon ingebrepen, thans omstreeks f 500.000.— minder wordt verloond.

Adressanten zijn van meening, dat wanneer de Regeering maatregelen wil treffen om in de thans heerschende voor ons geheele volk nadeelige toestanden enigermate verbetering te brengen, de structuur van ons boschbedrijf het wenschelek maakt, allereerst te streven naar een verbetering van den mijnhoutprijs. Zij stellen in verband hiermee voor de mijnhoutprijs met f 2.— per m³ te verhoogen franco mijn, gepaard gaande aan een afname van 125000 m³ per jaar.

Het voor dezen Regeeringsteun benodigde geld, zijnde f 250.000.— stellen adressanten den Minister voor te verkrijgen uit een extra heffing van ½% op de waarde van al het in ons land ingevoerd wordende hout. Aangezien de

waarde van het in 1933 ingevoerde hout ruim 67 miljoen gulden bedroeg, zouden op deze wijze ruim voldoende gelden in de schatkist vloeien om daaruit de zoeven bedoelde steun te verleenen.

Het bestuur van de Vereeniging van Rentmeesters heeft ons bestuur verzocht bij de Regeering onze instemming met bedoeld adres te betuigen.

Aangezien er geen gelegenheid was dit verzoek op een vergadering van onze vereeniging te bespreken en er in verband met den naderenden tijd van de afsluiting van nieuwe contracten door de directie's der steenkolenmijnen voor het volgend seizoen geen gelegenheid was te wachten tot deze vergadering, heeft het bestuur gemeend in Uw geest te handelen door aan het verzoek van de Rentmeesters Vereeniging te voldoen.

In zijn brief dd. 14 September 1934 no. 53, die eveneens in het Octobernummer van ons tijdschrift is afgedrukt, heeft het bestuur, verwijzende naar den brief van de Nederlandse Boschbouwvereeniging dd. 19 November 1932 no. 36 nogmaals den noodtoestand, waarin de Nederl. Boschbouw thans verkeert, uiteengezet en het verzoek van de Vereeniging van Rentmeesters om op den mijnhoutprijs van Regeeringswege een toeslag te verleenen en het kwantum te gebruiken inlandsch hout tot 125.000 m³ per jaar te verhoogen, ondersteund.

Bij brief van 28 September 1934, no.10070, afd. 2 Dom. heeft de Minister de goede ontvangst van onzen brief bericht onder mededeeling, dat daarvan een afschrift is gezonden aan den Directeur van het Staatsboschbeheer te Utrecht, bij wien de kwestie van den Nederlandschen boschbouw in studie is genomen.

Ik zei zoeven, dat er enkele lichtpunten te bespeuren zijn en dit antwoord van den Minister van Economische Zaken is één van die lichtpunten, al is het er een, dat nog maar een heel zwak schijnsel uitstraalt, een schijnsel, dat echter kan zijn het gloren van een nieuwen dageraad voor den boschbouw.

Er blijkt immers uit, dat de Regeering eindelijk in zoverre het oor leent aan de vele stemmen uit allerlei kringen van den boschbouw, die voor deze economisch voor ons land zoo belangrijke bedrijfstak hulp en steun inroepen, dat de Staatsdienst voor den boschbouw opdracht heeft gekregen de zaak in studie te nemen.

Laten we hopen, dat een en ander tot gevolg zal hebben, dat de prijs voor mijnhout inderdaad zal worden verhoogd, want daardoor zal vanzelf ook die voor allerlei andere soorten grovedennenhout in de stijging worden betrokken.

Intusschen dient te worden afgewacht of de Regeering inderdaad de behulpzame hand zal uitsteken en zoo ja op

welke wijze die hulp dan zal worden verleend. Het feit, dat de Regeering niet meer volstrekt afwijzend blijkt te staan tegenover de gevraagde steun aan den boschbouw is op zich zelf al een verheugend feit.

Een tweede lichtpunt kan ik U meedeelen.

Uit dezer dagen door de Directie der Staatsmijnen tot den mijnhouthandel gerichte verzoeken om offerte voor de levering van mijnhout is gebleken, dat de mijnhoutprijs voor het seizoen April 1935—April 1936 wederom f 10.50 per m³ franco mijn zal bedragen. De alom in den lande geuite vrees, dat de mijnhoutprijs voor het volgend seizoen nog verder zou dalen blijkt dus gelukkig niet bewaarheid!

Bovendien verluidt in goed ingelichte kringen, dat de Directie der Staatsmijnen voornemens zou zijn het kwantum inlandsch hout voor het seizoen 1935/36 aanmerkelijk te verhoogen. Hoewel dit op zichzelf een mooi ding is, rijst de vraag of tegen den huidigen buitengewoon lagen mijnhoutprijs wel voldoende aanbod zal komen om aan de ruimere vraag te voldoen.

Hozeer het tot gerustheid stemt, dat de onrustbarende daling van den mijnhoutprijs voor 't volgend jaar tot stilstand is gekomen en het feit, dat waarschijnlijk veel meer inlandsch mijnhout zal worden afgenomen op zich zelf bijzonder verblijdend is, vrees ik, dat een grootere hoeveelheid niet bijeen zal kunnen worden verkregen, als de prijs niet tevens op beter niveau wordt gebracht.

In de pers is den laatsten tijd telkens twijfel geuit of de prijs, die de Directie's der steenkolenmijnen in Limburg voor het inlandsche hout betalen, inderdaad hooger is, zooals de mijndirectie's steeds voorgeven, dan zij voor buitenlandsch hout betalen. Ik verwijs in dit verband op de artikelen van *Sylvester* in de Maasbode van 7 en 8 Maart j.l. en van 27 April, alsmede naar het artikel van *Dr. Sprangers* in het Augustus-nummer van het tijdschrift der Nederl. Heide Mij.

In deze artikelen komen de schrijvers op grond van de officieele cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek tot de conclusie, dat de prijzen, die door de mijnen worden betaald voor hout afkomstig uit sommige landen, aanmerkelijk hooger zijn dan de voor het inlandsche hout vastgestelde prijs. Indien dit juist zou zijn zou dit een bijzonder ernstig feit zijn omdat daardoor zou blijken, dat de verzekering van de mijndirectie's, dat het bedrijf geen hoogeren prijs dan f 10.50 per m³ zou toelaten, geen steek meer zou houden en dat de boschbouw, ronduit gesproken, door de mijnen bij den neus zou zijn genomen.

Ik kan U naar aanleiding hiervan meedeelen, dat van-

wege de Commissie voor het verbruik en de verwerking van inlandsch hout in Nederland in Heerlen een onderzoek naar een en ander is ingesteld en dat daarbij de overtuiging is verkregen, dat de prijs, dien de mijnen voor het Nederlandsche mijnhout betalen, beslist hooger ligt, dan die voor het buitenlandsche hout. Verder is gebleken, dat de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde cijfers op onjuiste gegevens zijn gegrond zoodat zij geen juist beeld geven.

Waar de verstandhouding tusschen den boschbouw en de mijndirecties zich steeds door een aangename samenwerking heeft gekenmerkt, verheugt het mij, dat dit donkere punt volledig tot klaarheid is gekomen.

Er zijn gelukkig nog meer lichtpunten aan het duistere firmament waarop ik kan wijzen.

Eenigen tijd geleden verscheen in de Telegraaf een vrij uitvoerige mededeeling, dat de Commissie uit de Tweede Kamer, die belast is met het onderzoek naar de kwestie „Spoorhout” met haar arbeid gereed was en dat was gebleken, dat de Nederlandsche Spoorwegen met haar sedert eenige jaren gevolgde inkooppolitiek, waarbij al het benoedigde hout door tusschenkomst van het inkoopbureau „Spoorhout” uit het buitenland wordt betrokken in alle opzichten in het belang van dat bedrijf en dus van het Nederlandsche volk heeft gehandeld en dat volgens het oordeel van bedoelde Commissie geen verandering daarin behoort te worden gebracht.

Ik kan U gelukkig de verzekering geven, dat op de meest ondubbelzinnige wijze is gebleken, dat het van de zijde dier Commissie in de dagbladen geplaatste dementie niet alleen juist is — waaraan trouwens niet mocht worden getwijfeld — maar dat het onderzoek nog in vollen gang is en, gelijk mocht worden verwacht, op zeer nauwgezette wijze, ook door het hooren van allerlei personen, wordt geleid.

Hoewel uitteraard nog niets valt te voorspellen omtrent de uitkomst van het onderzoek, geloof ik, dat de Nederl. boschbouw, de houthandel en -zagerij met gerustheid het eindresultaat kunnen afwachten in het vertrouwen, dat het voor onze boschbezitters zoo bijzonder belangrijke, doch helaas verloren gegane afzetgebied voor eiken- en beukenhout, geschikt voor dwarsliggers en wisselhout, in de toekomst weer zal worden herwonnen.

Ook deze verwachting, mijne heeren, beschouw ik als een lichtpunt in dezen donkeren tijd.

Ik meen echter in de voor onzen boschbouw zoo duistere toekomst nog een ander lichtpunt te ontwaren, al is dit nog maar klein en veraf.

In mijn vorige rede releveerde ik het in het tijdschrift

„Wegen" verschenen artikel over het gebruik van lichte grovedennenpaaltjes voor wegverharding. Naar ik uit goede bron verneem bestaat kans, dat er binnenkort bij de verharding van een weg in het midden van ons land een proef met dit materiaal voor wegverharding zal worden genomen. Mocht dit plan verwezenlijkt worden en de proef goed uitvallen, dan zou daardoor de mogelijke ontstaat voor het lichte vinden van een niet te versmaden afzetgebied voor het lichte dunningshout uit onze bosschen.

Ik zag eens op een zonnewijzer een zeer zinrijke spreuk; deze luidde: „Ik tel alleen de zonnige uren". Nu zult U van mij wel niet verwachten, dat ik vandaag, mijn oogen sluitende voor de donkerte, waarin zich de boschbouw thans bevindt, uitsluitend aandacht zal schenken aan dat, wat zich als lichtpunt voordoet, maar het is mijn vaste overtuiging, dat het juist in zulke donkere tijden als wij thans beleven noodig is om te trachten naar de lichter gekleurde randen van de wolken te speuren.

Helaas moet ik thans een minder prettige mededeeling doen.

In den laatsten tijd zijn de gemoederen sterk in beweging door den voorgenomen verkoop van het Planken Wambuis en door de omstandigheid, dat nog altijd niet vaststaat, dat de Hooge Veluwe behouden zal blijven.

Deze goederen zijn door hun groote uitgestrektheid en zeldzame schoonheid eenig in ons land, alleen uit dien hoofde is behoud van alle grootste belang.

Nochthans zou in dezen tijd, indien er geen andere motieven aanwezig waren, aankoop van Staatswege wellicht niet geheel te verantwoorden zijn. De genoemde goederen kunnen echter, zonder dat het natuurschoon wordt geschaad, in belangrijke mate dienstbaar worden gemaakt aan de bestrijding van de werkloosheid en noodzakelijke hulpverlening ten behoeve van de boomkwekerijen.

Indien deze goederen dan ook voor zeer billijken prijs te verwerven zijn, hetgeen als vaststaand mag worden aangenomen, dan is voor aankoop door den Staat alles te zeggen.

In mijn vorige rede heb ik U met betrekking tot de Hooge Veluwe meegedeeld, dat ik ernstige geruchten had vernomen, dat het grootsch opgezette aankoopplan door de Regeering zou worden afgewezen.

Daarna, tot zelfs voor korten tijd schenen de kansen gunstiger te zijn. Alleen reeds het feit, dat er geen beslissing door de Regeering werd genomen of althans werd bekend gemaakt, hield de hoop in veler harten levendig.

Gisteren avond is die hoop helaas den bodem ingeslagen. In de avondbladen verscheen toch het antwoord van den Minister van Sociale zaken op de vragen van het Eerste

Kamerlid Polak, waaruit blijkt, dat van aankoop van Staatswege van beide landgoederen wordt afgezien.

De inzet van het Planken Wambuis heeft inmiddels reeds plaats gehad. Laten we hopen, dat dit mooie terrein voor versnippering wordt gespaard en in één hand moge kome!

Zoals U wel reeds zult weten is bij de onlangs plaats gehad hebbende wijziging van het Tarief van Invoerrechten het hout eveneens belast. Van de waarde van het bewerkte hout wordt in 't algemeen invoerrecht geheven; het rondhout, dus ook het mijnhout, is vrij gebleven. In hoofdzaak komt het nieuwe tarief voor hout hierop neer:

Gezaagd hout tot 1.20 m lengte, alsmede gezaagd, geschaafd en geploegd hout tot 2 m lengte, 6 % van de waarde; gezaagd hout met grootere lengte dan 1.20 m alsmede dwarsliggers 3 %; triplex en multiplex eveneens 6 %; meubelen en dergelijke fabrikaten, afgewerkt, 12 % en half bewerkt 10 %.

Voor onzen boschbouw hebben deze rechten weinig betekenis. Het prijsverschil tusschen het inlandsche hout en dat, wat bewerkt uit het buitenland komt is zóó groot, in veel gevallen wel 20 %, dat dit prijsverschil door een invoerrecht van 6 % geenszins wordt te niet gedaan.

Zoolang het buitenland tegen afbraakprijzen hout op de Nederlandsche markt werpt helpt geen invoerrecht om dit te keeren. Het herziene Tarief van Invoerrechten is dus geen lichtpunt, waarop ik U kan wijzen.

Het zal U verheugen, dat de onzekerheid, die is ontstaan over het onderzoek in den boschbouw door opheffing van het Rijksboschbouwproefstation, eindelijk is verdwenen, door de instelling bij Koninklijk Besluit van 20 Juni 1934, no. 24 met ingang van 1 Juli 1934 van een Instituut voor Boschbouwkundig Onderzoek, behoorende tot de Landbouwhoogeschool.

Moge dit Instituut geleidelijk het vertrouwen winnen van den boschbouw in ons land en zijn werk krachtig bijdragen tot het tot oplossing brengen van de vele vragen en moeilijkheden, die zich in de practijk voordoen.

Wat de iepenziekte betreft, zoo kan worden meegedeeld, dat door het Iepeniekte-Comité van den zomer te Leeuwarden een zeer geslaagde tentoonstelling van alles wat op deze ziekte en de bestrijding daarvan betrekking heeft, is gehouden.

Door den drogen zomer kwam de ziekte algemeen krachtig voor den dag en leden de aangetaste boomen ernstig.

De Douglaswilluis veroverde dit jaar helaas een grooter terrein en werd op plaatsen aangetroffen, waar zij tot nu toe

nog niet voorkwam. Het schijnt echter, dat deze luis op sommige plaatsen dit jaar niet in zoo grooten getale voorkwam op plekken, waar hij het vorige jaar voor het eerst werd gezien.

Ten slotte moge ik er op wijzen, dat de Commissie inzake het verbruik en de verwerking van inlandsch hout in Nederland door het publiceeren van een verslag van hare werkzaamheden sedert haar instelling in 1931 tot Juni 1934 (dit verslag is in extenso opgenomen in het September-nummer van het tijdschrift der Nederl. Heide Mij) overzicht heeft gegeven van hetgeen zij in het belang van onzen boschbouw, houthandel en -zagerij heeft gedaan.

Afgezien van de goede resultaten, die deze Commissie tot nu toe reeds heeft weten te bereiken zal haar werk ook in de toekomst volgens mijn overtuiging nuttig blijken voor onzen boschbouw.
